

Sammenfattende redegørelse for miljøvurderingen af regionalfondsprogrammet ”Innovation og Viden” for strukturfondsperioden 2007-2013.

1. Sammenfatning af programmet

Miljøvurderingsmetode

Miljøvurderingen er udarbejdet som en to-delt vurdering af programmets mulige virkninger på miljøet.

Programmet er blevet vurderet i forhold til de overordnede danske målsætninger på miljøområdet, såsom begrænsning af udledning af drivhusgasser, nedbringelse af forureningen fra landbruget, reduktion af transportsektorens bidrag til drivhuseffekten, reduktion af tabet af biodiversitet, herunder en forstærket beskyttelse af NATURA 2000 målene.

De nationale målsætninger, der har været inddraget i vurderingen er:

Emne	Målsætninger
Klima	• Danmark skal reducere udledning af seks drivhusgasser med 21 procent i perioden 1990 og 2008-12 • Danmark skal halvere udledninger af drivhusgasser i 2030
Biodiversitet	• Målsætninger, som fremsat i Danmarks Handlingsplan for Biologisk Mangfoldighed og Naturbeskyttelse i Danmark 2004 - 2009.
Sundhed og miljø	• Danmark skal i videst mulig omfang beskytte befolkningens sundhed og miljøet mod skadelige miljøfaktorer.
Kemikalier	• Anvendelsen af kemikalier skal begrænses og kemikalier som kan have skadelige virkninger på menneskers og dyrs sundhed og på miljøet skal i videst muligt omfang ulovliggøres.
Luft	• For at beskytte miljøet som helhed og menneskers sundhed skal koncentrationer af skadelige luftforurenende stoffer undgås, forebygges eller begrænses • Danmark skal bekæmpe forurening, eutrofiering, og ozon ved jordoverfladen • Effektiv implementering af internationale regler om grænseværdier og/eller tærskelværdier for udledning af SO₂, NO_x, VOC og NH₃ i Danmark år 2010 har top prioritet.
Støj	• Målsætninger, som fremsat i den nationale strategi til begrænsning af støj
Jord	• Sikre imod forurening, som kan true nuværende og kommende vandforsyninger, samt jordforurening i byområder ikke giver anledning til sundhedsproblemer

Programmet er også blevet vurderet i forhold til de mulige påvirkninger af de miljøfaktorer, der normalt anvendes til at beskrive den generelle miljøtilstand, og som i øvrigt kræves inddraget i en miljøvurdering i EU Direktivet om Miljøvurdering af planer og programmer¹. Disse miljøfaktorer er:

- biologisk mangfoldighed
- befolkningen
- menneskers sundhed
- fauna og flora
- jordbund
- vand
- luft
- klimatiske faktorer

¹ Direktiv 2001/42/EF om Vurdering af bestemte planer og programmers indvirkninger på miljøet

- ressourcer og energi
- materielle goder
- landskab
- kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser
- arkitektonisk og arkæologisk kulturarv, samt
- det indbyrdes forhold mellem disse faktorer

To af disse miljøfaktorer er i en særlig afgrænsningsrapport blevet vurderet således, at der ikke forventes en væsentlig indvirkning på miljøfaktorerne. Indvirkningen på disse to miljøfaktorer vurderes derfor ikke i denne rapport. De to miljøfaktorer er:

- befolkning
- menneskers sundhed

Alle øvrige miljøfaktorer er del vurderet i rapportens kapitel 5 og dels vurderet i forhold til de i programmet beskrevne indsatser i rapportens bilag 2.

Endelig giver miljøvurderingen forslag til, hvorledes miljøindvirkningerne kan overvåges i programperioden og i forbindelse med vurderingen af programmets afslutning i 2013. Forslag til overvågningsprogram for miljøpåvirkningerne er beskrevet i rapportens bilag 3.

Beskrivelse af programmet

Programmet bygger på tre indsatsområder:

- Innovation, videnopbygning og videndeling
- Anvendelse af ny teknologi
- Etablering af nye virksomheder

Programmet er en del af rammen for den indsats, der skal gennemføres i de nye regionale vækstfora. De regionale vækstfora skal udvikle konkrete regionale vækststrategier ud fra de rammer programmet sætter. De regionalfondsfinansierede initiativer skal udvikles indenfor de rammer, de regionale erhvervsudviklingsstrategier sætter. Det er tanken, at ca. en tredjedel af programmets midler skal anvendes til gavn for de såkaldte yderområder. Programmets indhold er overordnet beskrevet med en række eksempler på muligheder for at opnå støtte fra programmets midler. Eksemplerne er

- Særlig fokus på fremme af energieffektiv teknologi og vedvarende energi,
- Særlig fokus på udvikling af turismeerhvervet.
- Særlig fokus på små og mellemstore virksomheder

Programmet lægger også op til at miljøhensyn skal indtænkes i anvendelsen af midler under programmet, hvilket også kan ses af de ovenfor anførte eksempler. Det kan på den anden side ikke udelukkes at programmet vil give støtte til en række anlægsprojekter, der kan medføre væsentlige virkninger på miljøet.

Vurdering af programmets indvirkninger på miljøet

Miljøvurderingen af programmet er særlig fokuseret på programmets aktiviteter, der støtter en yderligere udvikling af den alternative energiproduktion. Disse aktiviteter er særlig udviklingen af vindenergi, gennem opstilling af større vindmøller, og udnyttelsen af gylle fra husdyrbrug til biogasfremstilling. Disse to aktiviteter vil sandsynligvis være de to med de mest varige og gennemgående miljøpåvirkninger fra programmet. Miljøvurderingen er ligeledes fokuseret på de mulige anlægsprojekter, som programmets midler kan anvendes til. Miljøpåvirkningen fra disse anlægsprojekter kan være negativ lokalt, særlig et øget ressourceforbrug til bygninger i form af energi, affaldsfrembringelse og udledninger fra evt. transport til og fra anlæg.

Miljøvurderingen af ønsket om at udvikle turismeerhvervet har fokuseret på de muligheder anvendelse af nye teknologier kan have på hidtil ikke-tilgængelig eller svært-tilgængelig natur. De nye teknologier, der kan anvendes i turismesektoren kan betyde, at der kommer flere besøg i uforstyrrede naturområder, fordi det nu bliver nemmere at navigere rundt i naturen. Anvendelsen af nye teknologier kan også betyde at sæsonen udvides. Samlet set kan de nye teknologier betyde at uforstyrrede naturområder i højere grad bliver belastet af et øget antal besøgene.

De overordnede handlemonstre, som programmet lægger op til, vil dog samlet set medføre en væsentlig positiv indvirkning på miljøet, hvis der sammenlignes med en situation hvor programmet ikke bliver vedtaget.

Samtidig skal det understreges at programmets overordnede indvirkning på miljøet vil være positiv, fordi programmet netop kan anvendes til at skabe vækst i miljøvenlige teknologier. Anvendelsen af miljøvenlige teknologier kan på sigt føre til en væsentlig nedsættelse af miljøpåvirkningen fra energiproduktion eller i det mindste en ændring i energiproduktionens belastning af miljøet, idet udviklingen af de miljøvenlige teknologier i højere grad vil belaste arealanvendelsen og landskabsoplevelsen end luft- og vandmiljøerne.

Overvågning af programmets indvirkninger på miljøet

Miljøvurderingen lægger op til at der med vedtagelsen af programmet iværksættes et løbende overvågningsprogram, som skal sikre at de væsentlige miljøpåvirkninger overvåges og eventuelle projekter ændres/korrigeres, hvis det bliver nødvendigt af hensyn til indvirkningen på miljøet. Overvågningsprogrammet er lavet således at det bliver de enkelte projektansøgere, der skal rapportere data nødvendige for at overvåge miljøindvirkningen af det enkelte projekt. Det bliver programmyndigheden - Erhvervs- og Byggestyrelsen - der får ansvaret for det samlede overvågningsprogram.

Der vil i forbindelse med opstilling af det endelige overvågningsprogram blive taget hensyn til EU Kommissionens arbejdspapir vedrørende evaluering og overvågning af de EU-finansierede operationelle programmer.

2. Sammenfattende erklæring om, hvordan miljøhensyn er integreret i programmet.

I overensstemmelse med § 9 i lov om miljøvurdering af planer og programmer skal Erhvervs- og Byggestyrelsen ved den endelige godkendelse af regionalfondsprogrammet tage hensyn til den miljørapport, som er udarbejdet efter lovens § 7 samt til udtalelser fra andre myndigheder og offentligheden efter § 8.

Erhvervs- og Byggestyrelsen har i overensstemmelse med lovens § 9, stk. 2 - og direktivets artikel 9, b) - udarbejdet en sammenfattende redegørelse for,

- 1) hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet, og hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning,
- 2) hvorfor den vedtagne plan er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der også har været behandlet.

2.1 Integration af miljøhensyn

Der er i forbindelse med den offentlige høring af regionalfondsprogrammet "Innovation og Viden" indkommet to høringssvar.

For det første har sekretariatet for det regionale vækstforum for Bornholm tilkendegivet, at de ikke havde bemærkninger til den udsendte miljøvurdering.

For det andet har sekretariatet for det regionale vækstforum for Syddanmark tilkendegivet, at bemærkningen i miljøvurderingens kapitel 2 om, at regionalfondsprogrammets karakter af at være et rammeprogram, og at de mere præcise miljøkonsekvenser af programmerne først vil kunne ses ved udmøntning af programmet, samt at det i den forbindelse forudsættes, at eventuelle væsentlige virkninger på miljøet fra projekter finansieret under programmet vil blive miljøvurderet under den dertil indrettede lovgivning i Planloven og andre lovgivninger, ikke bør betyde, at kommende anlægsprojekter skal miljøvurderes efter lov om miljøvurdering af planer og programmer (Lov nr. 316 af 5. maj 2004), men at anlæggene f.eks. skal vurderes efter gældende VVM-bestemmelser. Endvidere har det regionale vækstforum for Syddanmark bemærket, at de elementer i miljøvurderingen, der vedrører turisme, ikke levner mulighed for at beskrive turismeprojekters eventuelle positive effekter på miljøet, herunder på befolkningens mulighed for friluftsliv og rekreation. Endelig påpeges, at en udvikling i turisterhvervet kan fremme væksten og udviklingsvilkårene i yderområderne, hvilket der ikke højde for i miljøvurderingsrapporten.

Som det fremgår nedenfor, er der efter høring af miljøvurderingen af regionalfondsprogrammet blevet tilføjet en række mål og indikatorer for miljøområdet. Det sikres samtidig, at der i ansøgningskema osv. kan opsamles en række relevante data.

På baggrund af de informationer, der opsamles i ansøgningskemaet, vil det være muligt at opgøre både antallet af projekter og anvendte midler for projekter med henholdsvis positiv, ingen eller negativ effekt. Det er Danmarks målsætning for hele regionalfondsprogrammet, at **mindst 70 pct. af de forbrugte midler tildeles projekter, der har en positiv eller ingen effekt.**

Det er således Erhvervs- og Byggestyrelsens vurdering, at det i høj grad vil være muligt for de regionale vækstfora at angive eventuelle positive effekter af de projekter, som igangsættes, herunder både forskellige turismeprojekters positive effekter, herunder ikke mindst i de geografiske yderområder, hvor udviklingen generelt vil være genstand for overvågning i programmet som følge af beslutningen om, at samme an-

del af strukturfondsmidlerne i perioden 2007-2013 som tidligere skal anvendes til gavn for yderområderne.

Det vil være afhængigt af det enkelte projekt, om der vil skulle udarbejdes planer eller programmer omfattet af krav om miljøvurdering forud for eller i forbindelse med projektets realisering. Tilsvarende vil det i hvert enkelt tilfælde skulle afgøres om projektet vil være omfattet af planlovens VVM-bestemmelser.

Det kan således ikke på forhånd udelukkes at et projekts realisering vil indebære krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og tillige en VVM-vurdering.

2.2 Valg af plan

De få indkomne høringssvar samt karakteren heraf har ikke givet anledning til yderligere tilføjelser eller justeringer i det operationelle program eller andetsteds udover det udbyggede spørgeskema samt tilføjelsen af overvågningsindikatorer i programmet.

3. De vedtagne foranstaltninger vedrørende overvågning.

Erhvervs- og Byggestyrelsen har i overensstemmelse med lovens § 9, stk. 2 – og direktivets artikel 9 c) desuden udarbejdet en sammenfattende redegørelse for, hvorledes myndigheden vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen eller programmet.

Efter udarbejdelsen af miljøkonsekvensvurderingen for regionalfondsprogrammet bliver der tilføjet en række mål og indikatorer for miljøområdet. Det sikres samtidig, at der i ansøgningskema osv. kan opsamles de relevante data.

På baggrund af de informationer, der opsamles i ansøgningskemaet, vil det være muligt at opgøre både antallet af projekter og anvendte midler for projekter med henholdsvis positiv, ingen eller negativ effekt. Det er Danmarks målsætning for hele regionalfondsprogrammet, at **mindst 70 pct. af de forbrugte midler tildeles projekter, der har en positiv eller ingen effekt.**

Endvidere giver miljøindikatorerne mulighed for at følge op på regionalfondsprogrammets samlede miljømæssige effekter på *biologisk mangfoldighed, flora og fauna; jord- og arealanvendelse samt klimatiske faktorer og luft.*

Det vurderes, at reduktion af CO₂-udledning i denne sammenhæng er særlig væsentlig. Det er derfor et konkret mål, at regionalfondsprogrammet skal medvirke til at opfylde Kyoto-aftalens mål om, at Danmark skal reducere sit udslip af CO₂ og fem andre drivhusgasser med 21 procent. Reduktionen skal ske i forhold til udslippene i 1990, og regnskabet gøres op for perioden 2008-12.

Følgende skema inkluderes i ansøgningsskemaet for regionalfonden:

Uddrag fra ansøgningsskemaet til Regionalfondens

EFFEKTIVURDERING 2				
Projektets konsekvenser for naturen/ miljøet				
	Positiv effekt	Ingen effekt	Negativ effekt	
Hvordan påvirker projektet naturen/miljøet?				
Hvis ansøger vurderer, at der er en positiv eller negativ effekt ift. naturen/miljøet, bedes ansøger forholde sig de øvrige miljø-indikatorer herunder.				
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna (Antallet af ture ind i beskyttede området.)				
Jord- og arealanvendelse (omfanget af arealer der udsprede gylle på i forbindelse med biogasanlæg, der har opnået programstøtte.)				
Klimatiske faktorer og luft (Mængden af "sparet" CO2 hvis udledt fra traditionel forbrænding.)				
Klimatiske faktorer og luft (Mængden af energi udvundet fra fornyelige ressourcer/"sparet" på ikke-fornyelige ressourcer.)				
Anden effekt*		Kort beskrivelse heraf.....		

* I vejledningen til punktet "anden effekt" opstilles en række eksempler, der blandt andet er inspireret af et miljø-notat fra det finske miljøministerium. Da der som hovedregel skal anvendes elektroniske ansøgningsskemaer, vil vejledningen komme frem elektronisk.

Disse indikatorer vil blive brugt ved overvågningen af, om programmet når de miljømæssige mål.

4. Information om høringsprocessen

I henhold til direktivets artikel 6 kan der oplyses følgende:

Onsdag den 14. februar 2007 blev regionalfondsprogrammet inkl. miljøvurdering og skrivelse fra Miljøministeriet lagt på www.hoeringsportalen.dk med henblik på offentlig høring i 8 uger. Høringsfristen var således onsdag den 11. april 2007.

Erhvervs- og Byggestyrelsen udsendte i den forbindelse en orienterede e-mail til de væsentligste interessenter i relation til regionalfondsprogrammet: Sekretariaterne for de regionale vækstfora, KL, Danske Regioner, Dansk Arbejdsgiverforening, LO og Dansk Industri samt Miljøministeriet og indrykkede desuden annoncer om høringen i de to landsdækkende dagblade Berlingske Tidende og JyllandsPosten.

Desuden blev høringsmaterialet lagt på Erhvervs- og Byggestyrelsens hjemmeside www.ebst.dk. De indkomne høringsvar er efter høringsfristens udløb gjort tilgængelige på www.hoeringsportalen.dk samt på www.ebst.dk.